

hele tijd in BSBbis was geweest, zou je heel wat meer hebben begrepen van de momenten dat mensen binnenkwamen, de voorstelling meemaakten en vervolgens naar huis gingen. Het waarom daarvan – hoewel er feitelijk geen sprake is van een waarom – was veel duidelijker tijdens een evenement als dat in de Beurs dan bij een reguliere theatershow. Uiteraard zou dat niet langer het geval zijn wanneer je zo'n uitzonderlijk gebeuren zou normaliseren.

Waar het mij om gaat, is dat er elk moment op z'n minst de mogelijkheid bestaat dat hetgeen gebeurt tegelijkertijd ook zijn kritische negatie kan ontwikkelen. In het Beursproject was dat het geval dankzij de hele context. Zelfs los van de verhuis was het bijvoorbeeld duidelijk dat het door de Beurschouwburg georganiseerde gebeuren zich ook kritisch tot de organisatie zelf verhiel. De Beurschouwburg staat bekend als een politiek geëngageerde plek, en ook al was het project niet in die termen gedefinieerd, 'het' werd een zaak van politiek engagement door de mogelijkheid om te mislukken. Daarom wil ik mijzelf ook wat op de achtergrond plaatsen, want het gaat om 'het' en niet om mijn persoon. Het was ook echt verbazingwekkend hoe die erg oncomfortabele situatie met haar potentieel aan... – in het Duits hebben we het woord 'spröde', waar ik erg veel van hou [het betekent zowel 'brokkelig, breekbaar' als 'ruw, ongenaakbaar, rauw, stug, moeilijk te bewerken']. Wel, ondanks dat extreme potentieel aan 'rauwheid' was er tijdens de tiendaagse in BSBbis altijd ook de belofte van gemak, onder meer door de sofa's, de gedimde lichten, de mogelijkheid om een passant te zijn... En mijn basisgevoelen is dat het allemaal vanzelf gebeurde en ik er nog steeds op vibreer. Tegelijkertijd stel ik vast dat een zogeheten artistieke praktijk gewoonweg werd geconsumeerd, wat een sterk gevoel van desillusie geeft. Precies het feit dat dat ook zichtbaar wordt doorheen een evenement als het Beursproject, is voor mij een hele stap wég van het situationisme of de sixties en maakt het eigentijds. Het is eigenlijk héél, héél vreemd om te observeren dat instellingen die met podiumkunst bezig zijn, ook opleidingen, alleen maar vragen doen blijven rijzen: *the question mark stays...*

Onmogelijkheid als mogelijkheid

'Een belangrijke motivering voor mij om te doen wat ik doe, en vooral om het te blijven doen, is naast al hetgeen al gezegd werd de bijna-onmogelijkheid om te schrijven. Wanneer ik iets schrijf, druk ik het samen – omdat ik het wantrouw. Daardoor wordt het helderder voor mij maar onleesbaarder voor alle anderen. Zelfs wanneer ik mensen poog te vertellen wat ik geschreven heb, ben ik daar meestal heel onduidelijk over. Ik heb superdikke archieven boordevol alles wat ik ooit heb geschreven. Maar ze zijn onbruikbaar, voor mij en voor anderen. Ik voel nochtans een heel sterke drang om te schrijven, en ik verwerkelijk die via mijn performancewerk. Dat is dus een soort van vervanger van een onmogelijkheid die gedurig ook een levensmogelijkheid blijft. En ik heb dus een heus archief dat die mogelijkheid documenteert, terwijl ze een onmogelijkheid is. Hoe of waarom ik dan juist in de podiumkunst terecht kwam, weet ik ook niet echt. Lange tijd was ik zelfs totaal niet geïnteresseerd in dans of theater. Zowat iedere voorstelling die ik toch zag, vond ik vreselijk. Tot ik op aandringen van mijn toenmalige vriendin meeging naar een solo van Meg Stuart, *No Longer Readymade, Yet* [later opgenomen als middendeel van de avondvullende voorstelling *No Longer Readymade*]. Dat was pure magie, alsof elke onmogelijkheid plots werd geformuleerd.

Die ene korte voorstelling veranderde alles. Tot dan toe was ik met allerhande dingen bezig: schilderen, video, muziek,... alles wat mij maar enigszins toeliet om te ontsnappen aan de onmogelijkheid van het schrijven. Tegelijkertijd blijft die onmogelijkheid in mijn performancewerk doorwerken, in de vorm van de zwakheid, de welhaast onmogelijk in te lossen belofte waar we het eerder over hadden. Niet dat ik die wil mystificeren, want er is steeds een soort van zichtbare onmogelijkheid van de eerste graad. Trouwens, wat anders dan die onmogelijkheid bracht mij in dat levensgevaarlijke favella-project in Rio de Janeiro of in het Beursproject? Over die onmogelijkheid kan je ook haast onmogelijk communiceren. Toen we elkaar de laatste keer zagen, praatten we wat over Heinz von Foersters neocybernetische

observatietheorie. Volgens von Foerster is cognitie een berekening van een berekening van een berekening van een berekening.... Wel, ook het onmogelijke speelt zich op heel verschillende observatieniveaus af. Het onmogelijke heeft te maken met een haast eindeloos geheel van mogelijkheden om te begrijpen. En misschien is juist dat begrijpen: het mislukken van het begrijpen, van het geheugen ook. Je wandelt bijvoorbeeld door een stad, je ruikt iets, de geur verwijst naar iets in je persoonlijk archief,... en precies in het moment dat je de geur opnieuw tracht te ruiken, is hij er niet meer.

Het moment waarin je tegelijkertijd begrijpt én niet begrijpt, maakt je zowel triest als gelukkig. Heel vreemd eigenlijk, alsof je systeem zichzelf tegen zijn eigen kwetsbaarheid beschermt. Maar het blijft vooral ook zorgen voor twijfels. Binnenkort hebben we een reeks performances die twijfel introduceren in de voorstelling *over* de voorstelling, die heel theatera is en in een eenvoudige setting plaatsvindt, wat het allemaal heel moeilijk maakt. 'Het' zal daarin zichtbaar worden als een gedurige mogelijkheid – 'and not'. De voorstelling bestaat uit het voorlezen van een honderd pagina's lange e-mailcorrespondentie tussen Katrin en mij uit de periode dat ik in Brazilië zat, terwijl zij ondertussen in Duitsland met instituties overhoop lag. Ik las daar in die macho-omgeving heel veel van Judith Butler, wat bevreemdend werkte. Haar geschriften attendeerden mij op de eigenaardige structuur van het appel of de aanspreking. Ik heet bijvoorbeeld Thomas, maar het werd een conventie om mij Tom te noemen. En Tom veranderde in een label, in een roepnaam die imperatief werd – in een rol die ik moet spelen telkens mijn naam wordt genoemd. Wat mij intrigeert, is dat de aanspreking niet met je lichaam is verbonden. De idee om die hele e-mailcorrespondentie voor te lezen, heeft alles te maken met die afwezigheid van het lichaam in de aanspreking. Al heb ik daar soms ook mijn twijfels over. Want toen bijvoorbeeld iedereen in BSBbis lag te slapen, was Tom Plischke niet aanwezig maar wandelde die als een spook door de ruimte. *Having a witness, being a ghost yourself*, tot op zekere hoogte toch. Want er waren nog altijd de bewakers... – van de spoken!